

„Nem vagyok székelly fafaragó”

Csákány István képzőművész

Húsz év után először szerepelnek magyar művészek a világ egyik legrangosabb művészeti eseményén, a kasseli Documentán. Csákány monumentális installációja, a Ghost Keeping igazi szenzációnak számít: a fából készült varroda és az öltönyös szellempróbababák együttese a főpályaudvar egyik kiállítóterében látható.

Fotó: Németh Dániel

■ **Magyar Narancs:** Diplomamunkád a *Provincia makett* volt, amelyben először jelenik meg a művészetekre jellemző elemek egyike, a ház-motívum. Itt egyszerre van jelen a festészet és az építészet. Miért?

Csákány István: A Kisképzőben mint rendes diák, nagyon sokat festettem, de ez az egyetem alatt fokozatosan háttérbe szorult, és egyre problematikusabb lett számomra. A diplomamunkám a festészetet és az installációt ötvözi. Ez valójában egy szalmaház, amelyet saját és mások festményeivel fedtem be. A diplomavédésen majdnem megbuktattak, csak azért kaptam kettést, mert a mesterem, Maurer Dóra megvédett. A festőtanszék kritikának érezte, pedig engem elsősorban az építészeti része izgatott: ez fából vaskarika hangulatú építészet, ami viszont nagyon is jól működik, és szimbolizálhat valamilyen sajátosságot abból, ahogy Magyarországon élünk, vagy ahogy a saját környezetünkről gondolkozunk.

MN: De hogyan függ össze a ház és a provincializmus?

CSI: Erdélyből, Sepsiszentgyörgyről származom, és a rendszerváltás után keveredtünk Budapestre apám után, aki vendégmunkásként dolgozott. Elkezdtünk magunk házat építeni – keleties hangulatban, és a Magyarországon vagy Romániában is bevett módon: csináld magad, építsd fel a kis házikódat! Ezt provinciális gondolkodásmódnak is lehet nevezni. Az építkezésbe már igen fiatalon belefolytam, és azóta se végeztünk vele.

MN: Akkor innen jönnek a „művész mint munkás” projektjeid?

CSI: Igen. Sokat dolgoztam mint vállalkozó, például generálkivitelezést vállaltam. Ugyan nem értek mindenhez, de szerveztem és irányítottam munkásokat. A „munkásaim” – nem a szakemberek, a parkettázók vagy a vízszerelők – mind művészek voltak. Egyszer kizárólag képzőművészekkel építettünk utat. Akkor dön-

„ELFAJZOTT MŰVÉSZET”

A németországi Kasselban 1955 óta ötévente megrendezett seregszemlét Arnold Bode indította útjára azzal a céllal, hogy a náciok által az „elfajzott művészet” körébe sorolt modern alkotókat megismertesse a közönséggel. A száznapos kiállításnak is nevezett eseménysorozat fokozatosan a kortárs művészet egyik legfontosabb platformjává nőtte ki magát, 1972-ben például itt jelent meg „teljes fegyverzetben” a konceptuális művészet. Szakmai jelentősége mára túlnőtt a nemzeti művészetet „reprezentáló” Velencei Biennálén, a látogatók száma pedig már 2007-ben is majdnem négyszer több volt, mint a város népessége. Jelentőségét növeli, hogy csak meghívásos alapon lehet a résztvevők közé bekerülni – a magyar művészet nemzetközi beágyazódásának szempontjából pedig különösen fontos, hogy az 1977-es és az 1992-es Documenta után (az előbbin Lakner László és Szentjóbó Tamás, az utóbbin Sugár János szerepelt) idén három képzőművészt és három teoretikust is meghívott a főkurátor, Christov-Bakargiev (lásd 2012. július 5-i számunk *Morze-híreit*). A szeptember 16-ig megtekinthető kiállítás koncepciójába ugyanúgy beleillenek a teoretikusan és politikailag elkötelezett művek, mint a múlt század traumatikus eseményeit feldolgozó vagy az emlékezettel foglalkozó alkotások. Csákány utóbbi körbe illő és erre az alkalomra, két éven át készített installációja ráadásul egy nálunk eddig szokatlan összefogást is példáz: az NKA támogatásának késlekedése miatt a munkát magánszemélyek és gyűjtők szponzorálták.

töttem úgy, hogy emléktáblát készítek az útéptőlnek, felsorolva rajta, ki milyen területen dolgozik. Ez azért furcsa állapot: hazaértem Kasselből, és azon gondolkodom, hogy el kell kezdenem újra lakásfelújításon dolgozni.

MN: 2005-ben a Stúdió Galériában egy útdarabot állítottál ki, mint ennek a munkának vagy eseménynek az emlékművét.

CSI: Igen, mint egy húzható emlékművet: be lett a térbe ráncigálva. A másik munka is az építészettel foglalkozott, bár láthatatlan volt: a padlószintet megemeltem egy picit, és hibákat építettem a padlóba, amit csak sétálás közben lehet észrevenni. Kis dombocska, kis süllyedés